

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar ”Kontinuitet och förändring” SOU 2008:64

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) har 107 medlemmar. Våra medlemmar är de idé- och rörelseburna folkhögskolorna. RIO vill härmed avlämna synpunkter på ”Kontinuitet och förändring” (betänkande av public service utredningen) SOU 2008:64

Inom folkbildningen används public service olika programutbud i hög utsträckning. Vår uppgift att bidra till demokrati och att folkbildningen är självstyrande i upplägg och former leder till ett aktivt användande i undervisningen av aktuell samhällsjournalistik. Folkbildningen har därför stor nytta av public service som ett redskap för att deltagare ska tränas och utvecklas i demokrati och en reflekterande inställning till sin omvärld.

- RIO stödjer utredarens förslag om ett fortsatt starkt och självständigt public service.
- RIO stödjer även det fortsatta starka uppdraget att public service i sin helhet ska både folkbilda och utbilda.
- RIO vill att när vuxenutbildning omnämns ska även folkbildning omnämnas.

Det är viktigt att ”public service ska granska, ifrågasätta och skapa debatt, underhålla och bilda, spegla och tillgängliggöra”. Bättre kan inte folkbildning beskrivas.

Utredaren tar upp problemet med en ny generations eventuella krav på gratis information. Utredaren tar upp vikten av att spegla hela samhället utan att nödvändigtvis utgå från en geografisk placering. Hur public service lyckas med dessa två stora utmaningar är avgörande för public service framtid. Utmaningarna kan sammanfattas i att lyckas bidra till en vilja hos alla att vara insatt i och intresserad av hela samhället. Den uppgiften delar vi alla som arbetar med folkbildning. Det stora utbud av information som finns lättillgängligt idag riskerar att skapa snäva intressefält hos medborgare (hemvist, föreningsengagemang, religion, fritidsintresse med mera). Det kan skapa ett segregerat samhälle i långt mer vida proportioner än dagens tal om etniska svenskar och inflyttade svenskar. Public service förmåga att bidra till en nyfikenhet och intresse utöver varje medborgares nära val och livssituation är nödvändig för demokratin och som samhällskitt. Detta kan bara ett starkt public service företag göra, och som har ett uppdrag att folkbilda – både genom innehållet och med formen. I en demokrati är det en skillnad att folkbilda gentemot att utbilda.

- RIO stödjer att utredaren synliggör en skillnad mellan att folkbilda och att utbilda i hela public service uppdraget
- RIO stödjer att UR får ett tydligt uppdrag att tillhandahålla folkbildningsprogram, men anser att det uppdraget ska vara formulerat likvärdigt med programverksamhet till utbildningsområdet. Folkbildning är inte ”därutöver” (sid 192) . Folkbildning är ”och”.

- RIO stödjer en stark och långsiktig finansiering av public service då ett så svårt uppdrag inte kan kombineras med stora ekonomiska risktagande och en kortsiktighet gynnar inte samarbete med ekonomiska svaga intressenter. Public service kan inte heller riskera att vara i debatt om sin finansiering.
- RIO stödjer att utredaren vill minska sidoverksamheter. All utveckling som riskerar att äventyra att medborgare uppfattar public service som kommersiellt skadar tilltron till public service. I detta får det inte finnas utrymme för tolkningsutrymme vad public service är. Public service ska vara oberoende av kommersiella intressen.

För speglingen är det viktigt med det lokala perspektivet. Det är sant att viss spegling kan ske genom ett nationellt perspektiv och från enstaka platser. Den sanningen tror vi bara gäller när frågor i huvudsak är nationella eller när en ny fråga lyfts upp, eller en ny målgrupp, eller ett nytt intresseområde ges uppmärksamhet. Det perspektivet och enstaka platser räcker dock bara en kort tidsrymd. I det långa perspektivet har den geografiska närheten och speglingen för många en stor betydelse. För det lokala demokratiperspektivet är det viktigt att det lokala ibland kan ses ur ett nationellt intresse. Inom folkbildningen finns det 30 folkhögskolor som har olika mediautbildningar med spridning över hela landet. Samarbete mellan public service och dessa folkhögskolor skulle kunna utökas väsentligt. Folkhögskolor kan i en medverkan spela en viktig roll i förankringen att värdera ett starkt, självständigt och avgiftsfinansierat public service.

Utredarens föreslår att textning, taligenkänning, teckentolkade program, textremsa, talad textremsa och syntolkning ökar generellt. Bland RIO:s medlemmar finns det olika folkhögskolor med specialkompetens på olika behov för funktionshindrade och utbildningar för att möta behoven.

- RIO stödjer inte att principen 55 % upphävs.
- RIO anser att det ur en demokratisk aspekt är viktigt att väsentligt öka tillgängligheten för alla medborgare.

Utredaren behandlar samverkan mellan UR och studieranordnare. RIO anser att det är bra att public service har ett eget uppdrag och inte är en del av utbildningspolitiken. Det är bra att UR: s folkbildningsprogram och uppdrag tydliggörs. Det är bra att UR har en stor variation av produktioner och verktyg för att nå ut med produktionerna. UR producerar även material till sina program. Det är bra att användare bara ges möjlighet att ge synpunkter och önskemål om program. Det är viktigt att denna möjlighet för anordnare att påverka ett självständigt företag ges stort utrymme och är transparent. Utrymmet bör utformas och möjliggöras så att det når många intressenter av anordnare.

Utbildningsradion har uttryckt en oro när kompetensutvecklingsansvaret läggs på kommuner i framtiden.

- RIO stödjer utredarens slutsats att "UR måste fördjupa sina kontakter med regionala o lokala utbildningsanordnare" med tillägget att "UR måste fördjupa sina kontakter med regionala o lokala utbildningsanordnare och med folkbildningens anordnare".
- RIO anser att vid materialproduktion (inte val och produktion av programinnehåll) ska det vara ett närmare pedagogiskt samarbete mellan UR och folkbildningens anordnare.
- RIO saknar att utredaren inte tar upp en påverkansmöjlighet och samarbete mellan UR och den ideella sektorn, särskilt som detta ges en allt större politisk betydelse för samhället. Den ideella sektorn kan i framtiden vara en viktig anordnare inkl. studier.

I övrigt konstaterar RIO att det digitala nätverket mellan UR och Folkbildningsrådet fungerar bra och ser fram emot fortsatt samarbete.

Till sist

konstaterar RIO med förvåning att utredaren bara väljer att ange "företagsekonomisk kompetens" (sid 74) till styrelserna. I övrigt ska styrelserna ha bred kunskap och förankring i svenska samhället. Det senare kan tolkas att det inrymmer allt. RIO:s förvåning är att utredaren väljer ut en kompetens. Andra viktiga kompetenser att lyfta fram kan lika gärna vara pedagogisk kompetens, folkbildande kompetens, jämställdhetskompetens, förändringskompetens, kulturkompetens eller kompetens för funktionshindrades behov. Dessa exempel på kompetenser bör vara mer viktiga för en styrelse, åtminstone likvärdiga att omnämnas som företagsekonomisk kompetens.

- RIO anser att om någon specifik kompetens till styrelserna ska anges så bör det innebära fler avvägda kompetenser.

Stockholm 29 september 2008
på uppdrag av RIO:s styrelse

Stina Sundberg
kanslichef, RIO